

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredni nedeļ
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
NIKON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 18.
TELEFON STEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu štev. 13.633.

Ženevski kongres.

Kongres narodnih manjšin v Ženevi, ki so ga nekateri (tudi v naši sredini) odklanjali kot nekaj instrument nemško - madžaro - bolgarskega rohnjenja proti teritorialnim določbam mirovnih pogodb, je svoje delo končal. Položeni so temelji vsakoletnih sestankov zastopnikov narodnih manjšin, saj je ta kongres izpolnil vse nade idealistov, verujočih v boljšo vzajemnost med narodi in v skorajšen polom nacionalne intransigentnosti. Slovenci smo — kljub obupni borbi, ki jo bijejo naši bratje onstran državnih mej — lahko ponosni, da je sin našega naroda, ugledni borec za etiko narodnosti, dr. Josip Wiñan izvoljen predsednikom kongresa za dobo dveh let. Treba je primerno oceniti pogum, ki ga je manifestiral vodja tržaških Slovencev, ko je podpisal okdic vsem zastopnikom evropskih narodnih manjšin, da se zbero na ženevskih tleh k resnemu posvetovanju, kako bi se pomagalo bednim parijam XX. stoletja — narodnim drobcom v borbi za njih obstanek.

Ženevski kongres ni obtoževal, ni rezoniral. In to je velik napredek. Zbrani zastopniki 30 milijonov pripadnikov narodnih manjšin so iskali formulo za skladno sožitje med večino in manjšino, priznavajoč v polnem smislu besede današnje politično stanje in v njem zapadene teorijalne razmejitve. Ženevski kongres ni bil koncil nezadovoljnih iredentistov, marveč sestanek evropsko mislečih, konstruktivnih borecev za manjšinska prava, ki hočejo le eno: čim polnejšo redukcijo krivic, ki se dogajajo narodnim manjšinam na kulturnem, socialnem in deloma političnem polju. Politiki anarodnih manjšin je dobila — v smislu idej, ki jih pri nas širi znani nemški publicist in delegat na tem kongresu dr. Camillo Morocutti — novo, mirotvorno formulacijo. Iredentizem in vsenarodna konspiracija ne moreta priti v poštev pri iskanju sredstev, ki so potrebna za rešitev manjšinskega vprašanja. Gre za to, da se svetovni mir, ki je v deljenih nacionalnih centrih in na periferijah nacionalnih teles tako evidentno ogrožen, v sporazumu prizadetih činiteljev utrdi in stabilizira. V ta namen so bile potrebne nove norme takega sožitja. Med te pa spada brez dvoma kulturna avtonomija, kakor jo je dala mala Estonska svojim narodnim manjšinam.

Pogrešeno je misliti, da je princip narodne asimilacije dostojen naše dobe. Kar je v verskem oziru prozelitstvo, to je v nacionalnem pogledu renegatstvo. Narod, ki siloma vzgaja nacionalne bastarde, s takim početjem ne pridobiva prav nič na ogledu. Država ni poklicana, ustvarjati »nacije« po receptih iz predmarčne dobe. Švica nam nudi dokaz, da lahko žive različni narodi pod enim državnim krovom, ali prvi pogoj sta verska in predvsem popolna nacionalna toleranca. Država nima pravice, določevati staršem jezika, v katerem morajo vzgajati svojo dečo. V nacionalno kompaktni državi se to vprašanje samo regulira. Interes sili vsakega, da se prilagodi milieu-ju, čeprav je ostal zvest svoji materinščini. Vtepati tujcu s silo znanje jezika in novo nacionalno afirmacijo je absurdno in groteskno obnem. Večinski narodi so poklicani, revidirati svoje stališče napram manjšinam. Doslej jim niso dali niti tega, kar je zapopadeno v pogodbah; s to prakso bo treba nehati, če hočemo, da se nam v Locarnu zajamčeni mir ne zruši s svojih papirnatih temeljih. Ženevski kongres je razčistil celi kompleks tesno povezanih vpra-

Seja radikalnega kluba.

PAŠIČEV GOVOR ZA SPORAZUM IN PROTI NEDISCIPLINIRANIM ČLANOM KLUBA.

Beograd, 24. oktobra. Včeraj popoldne se je vršila seja radikalnega kluba, katere se je udeležil tudi Nikola Pašić. Seji je prisostvovalo 120 poslancev.

Prvi je govoril predsednik kluba Ljuban Živković, ki je omenil zadnje dogodke v klubu povodom nastopa nekaterih poslancev proti njegovi osebi. Pravi, da je delal iz prepričanja. Ni imel časa, da iznese pred klub volitve za finančni odbor in predlaga, da naj o tem razpravlja poseben odbor. Klub je Živkovićev predlog z večino glasov sprejel, medtem ko je posl. Kosić izjavil, da Živkovića ne smatra za predsednika. Živković stavi tedaj vprašanje, ali je še kdo, ki ga ne smatra za predsednika. Kosić zahteva tajno glasovanje.

Posl. Vranišević pravi, da tajno glasovanje ni potrebno in da se ne nahaja v tradiciji radikalne stranke.

Nato je povzel besedo g. Nikola Pašić, ki je govoril pol ure. Najprej je omenil včerajšnji incident v klubu in obsodil vse one, ki se ne pokoravajo disciplini kluba. Zasti je povdarjal, da je radikalna stranka vedno očevala disciplino. Ti dogodki morejo biti samo poskus, da se disciplina ruši. Pašić je obsodil tudi one nezadovoljnejše, ki so oddali prazne glasovnice, ker se tako dali povoda nasprotnikom, da verujejo, da je prišlo v klub do razcepa. Dalje je Pašić govoril o onih, ki ne vrše svoje dolžnosti ter ne prihajajo na seje kluba in skupščine. Predlaga, da se vsak, kdor trikrat ne pride na sejo kluba, izključi iz kluba ter da preneha biti narodni poslanec.

V nadaljnjem govoru se je Pašić dotaknil odnošajev med radikali in HSS. Pravi, da je do sporazuma prišlo radi tega, ker so se radičevci odrekli vsemu, kar jih je delilo od radikalov. Odrekli so se svojim pogledom na ustavo na državo in monarhijo. Mi nismo mogli odbiti njihovo sodelovanje, ko so pa postavili take

pogoje, in bi oni sami imeli popolnoma prav, ako bi se vrnili k staremu programu.

So pa nekateri, ki pravijo, da radičevci niso iskreni. Na to moram odgovoriti le, da oni dosedaj lojalno izpolnjujejo vse pogoje sporazuma. Če pa bi se enkrat zgodilo nasprotno, potem bo radikalna stranka v momentu znala očuvati interese države.

Sporazum je treba braniti in izvajati in to tem bolj, ker sta se zanj izjavila oba dela naroda, Hrvati in Srbi. Razmere so pri nas dovolj zapletene. Ne nahajamo se v vojnem stanju, vendar pa moramo z vso opreznostjo gledati v bodočnost, da v nujnih prilikah pokažemo kompaktnost in silo, da branimo državo.

Za Pašićem je govoril posl. Vlado Kosić, ki je odgovarjal na Živkovićev govor. Pravi, da ni hotel osebno nastopiti proti Živkoviću, marveč hotel je le, da v bodoče prepreči slične poskuse, da vodstvo radikalne stranke ne bi ustvarjalo sklepov brez vednosti kluba. Zahteva, da se mora o važnih dejstvih najprej razpravljati v klubu. Omenja pa tudi svoj prejšnji spopad z Dragovićem in pravi, da ta incident še ni rešen. Vodstvo ni smelo kandidirati samo enega, ako ni kandidiralo tudi drugega. Treba bi bilo zadovoljiti oba, ali pa nobenega. Kosić se je čutil zelo užaljenega, ker je bil ertan s kandidatske liste.

Govoril je potem še Dragović, ki poda nekaj osebnih pojasnil. Posl. Dušan Živojnović, ki je včeraj nastopil proti Živkoviću, pravi, da je nastopil le radi tega, da se v bodoče prepreči samovoljna vodstva. Govoril so še Miletić, Žujević in na kencu zopet Pašić. Predsednik stranke je izjavil, da bo izdanih mnogo novih zakonov. Vsi ti zakoni pridejo najprej pred klub, ki bo o njih razpravljal. Šele nato bodo predloženi skupščini. Seja je bila nato končana.

Grško-bolgarski mejni konflikt.

PETRIĆ ZAVZET OD GRKOV. — GRŠKE NOTRANJE TEŽAVE. — STALIŠČE NAŠE VLADE.

Beograd, 24. oktobra. Radi dogodkov na grško-bolgarski meji, so skoro vsi inozemski diplomati na našem dvoru razen grškega poslanika posetili pomočnika zunanjega ministra Markovića. Bolgarski odpravnik poslov Georgijev je prišel v zun. ministrstvo celo dvakrat in se informiral o situaciji na grško-bolgarski meji. Inozemski diplomati se zelo interesirajo za postopanje naše vlade. Moremo trditi, da bo postopanje naše vlade pričakujoče. Mi se bomo vedno strogo držali sklepov in mišljenja velikih sil. Georgijev je seznanil Markovića z naredbo bolgarske vlade vsem administrativnim oblastem v Petriću, da mesta ne smejo zapustiti niti v slučaju grške okupacije.

Po soglasnih vesteh z grško-bolgarske meje in s Strumice je Petrić padel v roke Grkom. Z naše meje prihajajo poročila, da se čuje ob meji v smeri proti Petriću topovsko streljanje.

Okolnost, da grški poslanik ni prišel v zunanje ministrstvo, se v političnih krogih smatra kot simptomatična. Dogodki na grško-bolgarski meji se v političnih krogih tolmačijo, da so bili inescirani s

strani Grške, ker da se Pangalosova vlada nahaja v zelo slabem položaju. Smatra se, da si hoče vlada generala Pangalosa pridobiti vojno ligo, ki bi popustila napram njej in da si hoče Pangalos na ta način utrditi svoj položaj v vladi.

Nekateri politični krogi gredo celo tako daleč, da verujejo vestem, da Pangalos želi kraljevega povratka na Grško, ker smatra, da se je grška republika kompromitirala. Dalje smatrajo, da so izšle direktive za spopad z Bolgarsko le iz notranjih razmer, ker teritorialnih izprememb ne more biti.

SVET ZVEZE NARODOV SKLICAN.

Beograd, 24. oktobra. Po zadnjih vesteh je sklican Svet Zveze narodov zaradi dogodkov ob grško-bolgarski meji, za ponedeljek k nujni izredni seji. O tem sta obveščeni tudi grška in bolgarska vlada, da kot članici Zveze narodov prisostvujejo seji. Nasprotno pa Grška po zanesljivih poročilih nadaljuje bombardiranje. Po sinočnjih informacijah, odpošlje naša vlada na sejo Sveta Zveze narodov svojega zastopnika.

OPOMIN BRIANDA.

Ženeva, 24. oktobra. Predsednik Zveze narodov Briand je poslal grški in bolgarski vladi sledečo brzojavko:

Udeležite se predavanja, ki ga bo imel danes ob 5. popoldne na univerzi o Zvezi narodov g. Colban, direktor oddelka za mednarodno administracijo in vprašanje narodnih manjšin pri Zvezi nadnarodov.

Glavni tajnik Zveze narodov je sklical Svet za prihodnji ponedeljek k izrednemu zasedanju v Pariz. Na tem zasedanju bo Svet skupno z grškimi in bolgarskimi zastopniki proučil ves kompleks vprašanj. Prepričan sem, da ustrežem želji svojih kolegov in zato opominjam obe vladi na obveznosti, ki jih imata kot članici Zveze narodov, da v smislu čl. 12. pakta Zveze narodov ne bosta pričeli vojne in na usodne posledice, ki bi utegnile nastati po statutih Zveze narodov radi kršitve teh obveznosti. Svarim obe vladi, naj nemudoma izdasta vse potrebne instrukcije, da v času proučevanja spora od strani Zveze narodov ne bo prišlo do novih vojaških operacij, marveč da se bodo tudi čete vsake vlade umaknile za svoje meje.

NAMERE GRŠKE.

Pariz, 24. oktobra. Po zadnjih vesteh grško-bolgarski incident še ni poravnal, ampak se je še poostiril. Sinoči se je trdilo, da bo grška vlada pristala na predlog, da se odredi preiskava, ki jo bo vodila mednarodna komisija, katero bo imenovala Zveza narodov. Nasprotno doznava politični krogi, da je general Pangalos definitivno odbil predlog bolgarske vlade in da trdovratno vztraja na stališču, da obdrži v svoji oblasti del bolgarskega ozemlja kot zastavo v slučaju, ako Bolgarska ne bo izpolnila postavljenih pogojev. Ves francoski tisk kritizira postopanje grške vlade in podčrtava potrebo intervencije s strani Zveze narodov.

ODNOŠAJI VLADNIH STRANK
ODLIČNI.

Beograd, 24. oktobra. Sinoči se je vršila seja HSK, na kateri je St. Radić poročal o situaciji. Pavle Radić je obvestil člane o poslednjih dogodkih iz politične situacije. Nato so razpravljali izključno samo o strankarskih vprašanjih. Smatra se, da je situacija med vladnimi strankami odlična. Po seji se je vršila v hotelu Pariz skupna večerja članov kluba. St. Radić ostane v Beogradu najbrže do nedelje.

TRETTJA TELEFONSKA PROGA MED
ZAGREBOM IN BEOGRADOM.

Beograd, 24. oktobra. Po vesteh iz poštnega ministrstva se otvori v najkrajšem času tretja telefonska proga med Zagrebom in Beogradom ter direktna proga Zagreb—Split.

NOVE TELEFONSKE ZVEZE Z
ZAGREBOM.

Zagreb, 24. oktobra. Trgovska zbornica poroča, da bo čez 14 dni otvorena nova telefonska proga med Zagrebom in Ljubljano.

PRVA V JUGOSLAVIJI ZGRAJENA
LOKOMOTIVA.

Brod na Savi, 24. oktobra. Tvorica vagonov je že pričela z izdelavo lokomotiv. Te dni je bila izročena prometu prva lokomotiva za ozkotirne železnice, ki jo je izdelala tvornica v Brodu.

Na novi poti.

Maribor, 21. oktobra.

Maribor je začel igrati v naši lokalni politiki čisto posebno vlogo, ki je v marsičem zanimiva. Slovenske stranke so si ga izbrale za preiskovalnišče novih poti, ki jih zahtevajo nove razmere. Najprej je prišel g. dr. Korošec s svojim znanim govorom na shodu zaupnikov v dvorani Zadrške gospodarske banke. Za njim je izdal medstrankarski odbor SKS, SRS in NRS svoj znan komunistični o skupnem nastopanju omenjenih političnih skupin in končno je tudi slovenska SDS poslala Maribor v ofenzivo za novo orijentacijo v smislu današnje politike narodnega sporazuma.

V krogih, ki jim je interno mišljenje gospodov samostojnih demokratov dobro znano, se je že davno vedelo, da bivši minister g. dr. Vekoslav Kukovec ne odobrava Pribičevičeve intransigentnosti napram sporazumu in koaliciji RR, prav tako je bilo pa tudi znano, da stoji narodni poslanec g. dr. Pivko zelo blizu radikalni ideologiji in zastopa mišljenje, da bi bilo za SDS najbolje, če se vstopi v NRS. Vseled tega tudi sedanjí odkriti nastop obeh politikov ni preveč iznenadil. Pri vatno smo v Mariboru izvedeli že par dni pred objavo Mankov dr. Pivketa v »Taboru« in dr. Kukovca v »Obzorju«, kaj se pripravljajo.

Po izjavi poučenih, sta bili obe izjavi odobreni s strani slovenskega vodstva SDS in sta oba gospoda spregovorila takorekoč kot pooblaščenca mandatarij stranke. Prvi je imel namen sondirati teren za novi orijentacijo doma med pristaši in volilci slovenske SDS, drugi pa potem »Obzorje« v višjih političnih krogih Zagreba in Beograda. Doma je članek dr. Pivketa imel večinoma dober uspeh, kajti velika večina samostojnih demokratov v Mariboru je že pred tem uvidela, da je treba stališče do sporazuma temeljito revidirati. Če je izhajalo to prepričanje iz iskrenih ali iz spekulativno-oportunističnih motivov, je dejansko čisto postranskega pomena. Istotako je pa tudi fakt, da obstoja med dosedanjimi somišljeniki SDS skupina, ki preorijentacije ne odobrava in misli, da je edino pravilno vztrajati v načelni opoziciji proti RR.

Kakšen uspeh je imela druga izjava, namenjena Zagrebu in Beogradu, je seveda drugo vprašanje, na katero so odgovorili in še bodo odgovorili merodajni faktorji potom svojega časopisja, vsekakor pa tam pristane ne ni tako lahek kakor doma. Stari grehi se maščujejo, sicer pozno, toda vendar. Slovenska SDS je prav tako kakor SLS najugodnejši trenutek za preorijentacijo že davno zamudila. Danes je vrednost ponudbe minimalna, komaj da še sploh notira. Treba je iti daleč dol pod vsako nominalo.

Razvoj preorijentacije naše SDS gre pa še vedno dalje. To dokazuje senzacionalen članek večerajšnje številke »Marburger Zeitung«. »M. Z.« je sicer strankarsko docela neodvisen list izdaja pa ga vendar skupina, ki stoji deloma direktno v vodstvu SDS, deloma pa je temu vodstvu prav blizu in je torej razumljivo, da ne sme objaviti ničesar, s čemer bi se merodajni gg. ne strinjali ali ne bi vsaj tolerirali. S tega stališča je tedaj omenjeni članek velekarakterističen, kajti v njem stoji brez vsake olepšave konstatcija, da je slovenski del SDS že pred časom uvidel, da je Pribičevičeva nepomirljiva opozicijska politika docela zgrešena in škodljiva. V tem članku se Pribičevič direktno napada, odobrava pa nova politika sporazuma slovenske SDS, ki da bo za Slovenijo velike koristi.

Tako smo prispelotorej do odkritega afonla slovenske SDS proti dosedanjemu vrhovnemu šefu skupne stranke. Zgodilo se je, kar smo napovedali že pred meseci, samo da so takrat, kakor slučajno, gg. pri »Jutru«, »Slovenskem Narodu« in »Taboru« vse demantirali, navajeni postaviti javnost in tudi svoje pristaše pred gotovo dejstvo brez vsake predpriprave. Slovenska SDS je po izdaji Ljube Davidovića na tem, da izda sedaj tudi Svetozarja Pribičeviča, celokupna nekdanja JDS, pa se prav tako kakor se je nekdanji združila, razdrži zopet na srbijansko, prečansko srbsko-hrvatsko (nekdanja hrvatsko-srbska koalicija!) in na slovensko.

—v. —b.—

Težave na Kitajskem.

Dne 18. t. m. se je pričela v Pekingju tolikanj napovedana in že ogrožena pomorsko-carinska konferenca, ki se je udeležujejo delegati Kitajske, Japonske, Amerike in Anglije. Ker se bje na tej konferenci usodna borba med velesilami za kitajsko tržišče, bo utegnil zanimati naše čitatelje interesanten članek, ki ga je objavil nemški časnikar Erich v. Salzmanner v »Hamburger Fremdenblattu«. Salzmanner piše med drugim sledeče:

Za Nemčijo je nekoliko čudno opaziti, da ena in ista politično-prisilna situacija iz zove iste posledice. Kitajski slučaj pa vsekakor lahko velja kot kriterij za versajsko blaznost. Obratno pa je nemški slučaj svarilno opozorilo delegatom tistih velesil, ki so se vsedle v Pekingju za mizo v pozi sodnika. Nobenega dvoma ni, da imajo sedaj v tej zadevi glavno besedo le tri države: Japonska, Amerika in Anglija. Vrstil sem jih nameuoma tako, kajti Japonci poskušajo na vsej črti dominirati in prejudicirati. Japonski tisk, ki se zelo spretno poslužuje ameriških dopisnikov, ne zahteva same vloge arbitra, marveč tudi pozicijo generalnega ravatelja kitajskih pomorskih carin. Ta pozicija je bila

doslej simbol prvenstva angleške trgovine. Angleški generalni ravatelj pomorskih carin je bil de facto kontrolor celokupnih kitajskih financ na zunan in na znotraj. To mesto zahteva sedaj Japonska. In ta zahteva govori govorico folijantov. Japonska se ponuja Kitajski, češ da ji bo pomagala na konferenci glede njenih zahtev. In Kitajski sluti, da to ni altruizem; odtod tisti obupni pogledi s Pekingja, kje neki bi bila pomoč. Anglija ima v političnem pogledu zelo težko stališče. Njene težave je povečal bojkot angleške produkcije. Pomoč, ki jo Japonska nudi Kitajski, je torej uperjena proti — Angliji. To je odgovor Japoncev na angleški poizkus, ustvariti angleško-japonsko fronto (»Kitajsko ali pa brez nje«) proti sovjetski Rusiji. Amerika stoji v ozadju, pomežkuje in pošilja kopo diplomateških not, preobloženih s »čokami«. Diskusija o interpretaciji besedila identičnih not osmerih velesil, nadalje o izjavi ameriškega državnega tajnika ter o številnih marginalijah g. Coolidgea in končno o brzoglavno oddani programatični izjavi senatorja Boraha, se vleče v nedogled. Diplomati starega kalibra se smehljajo. Ustvarili so nekaj, kar bi lahko imenovali »gumijev kameleon«. Vleči se da navzgoraj, navzdol, narazen. Sprejaj je rumen, zadaj zelen, na hrbtu črn in na

trebulu bele barve; po želji okusa. Kitajska pa se prepira radi vsebine, tolmačenja in nijansiranja barv...

In sedaj prihajajo težave. Kitajska je dežela največje publicitete, čeprav nima pravega tiska in dasiravno o kakem poročevalskem sistemu (telegraf, telefon) ni govora. Toda materialni pritisk je močan. Na Kitajskem je stranka in skupina interesno zastopstvo. Slednjega pa niti ne vznemirja v toliki meri naravno dovoljeni 2½ odstotni pribitek na uvozne carine ter s tem tesno povezana podražitev blaga; Kitajce boli, ko gledajo, kako se pričenja rušenje sistema, ki mu je bila Kitajska od pamtikeva zvesta. Tisti, ki hočejo Kitajsko še močnejše privzeti — v ta namen bi služile pomorske carine in kitajski posvetovalni urad, v katerem pa Nemčija in Rusija niste zastopani — tako da bi uvedli prisilno-administrativni sistem v vseh točkah, pač morajo zahtevati diktatorskih ukrepov.

To je glavni šlager kitajskih radikalov. Na tej zahtevi utemeljujejo odklonitev konferenice s principelnih vidikov, a obenem zahtevajo razveljavljenje vseh obstoječih pogodb, da bi se postavila nastajajoča zgradba na novo bazo. To je pričakovanje Rusije, porojeno iz velepolitičnih, veleazijskih, svetovno-revolucionarnih razlogov. Ali velesile tega ne morejo dopustiti. »Zmernice« so za gradualno likvidacijo vseh institucij, ki ne ugajajo japonskim angleškim in ameriškanskim imperijem. »Gradualno« — to je elastičen pojem, ki je trenutno glavni objekt razprav,

v široki javnosti. Kedaj? Kako? Kje? Kdo naj prične? Pogodbena pristanišča? Morda-li naselbina Kašgar nekje v Turkestanu, ali Hokau v Jinnanu, ali Antung na koreanski meji? »Ne!« kriče unisono Rusija, Japonska in Francija. Ruska granica spada pod specialno tarifo obmejne trgovine. To je luknja na zapadu. Francoska meja je luknja na jugu.

Japonsko-koreanska meja je luknja na severo-vzhodni strani. Val francoskega blaga, ruskih in japonskih izdelkov preko teh meja se le radi tega ne občuti v toliki meri, ker je objekt Kitajska nedosežno velik in ker so transportne možnosti tako omejene.

Na kitajskem vabilu k tej carinski konferenci je izrecno zapisano, da bodo sinovi carstva sredine zahtevali pri obložení mizi popolno svobodo odločevanja, da, celo carinsko avtonomijo. V identičnem pristanku velesil pa jasno, da so velesile sprejele povabilo k banketu, na katerem se bodo servirala lastavičja gnezda in somove plavute, vendar bi prosile, da Kitajska ne moti s prevelikim ropotom omizne zabave. Svoboda se bo upoštevala le »eventualno in gradualno«. Kitajski državnik E. T. Wang mi je dejal, da je to ogibajoč se odgovor. Kitajski listi pa niso tako uljudni kakor g. Wang: Kontraktualna pristanišča se imajo podrediti kitajskemu sodstvu! Predstavljajmo si takega businessmana z buldogovskim temperamentom — pred kitajskim sodnikom. Raje v smrt kakor v suženjstvo! Pogajanja o tej zadevi pa so vezana na nove »pogojne« pogoje.

Novi poboji na Bolgarskem.

Begunci iz Bolgarske pripovedujejo, da pripravljajo vojna liga, ki jo vodi znani trinog general Lazarev, nove poboje. Kakor znano, je kralj Boris odklonil svoj podpis na številnih smrtnih obsodbah. Sedaj hoče vojna liga vse te pomiloščene ljudi pobiti. Tozadevne priprave so že izvršene.

Najprej so vladni listi pričeli pisati o nujno potrebnih dovršitvi pomirjenja Bolgarske. Ker je po mnenju Cankova pokopališče najbolj miren kraj, je jasno, da se naj bi to pomirjenje izvršilo na ta način, da bi se nasprotnike režima pobilo.

Vojna liga je šla seveda korak dalje in izdelala tajne instrukcije, kako se naj izvede kraljeva amnestija. Notranji minister Rušev je nato sankcioniral ukrepe vojne lige s tem, da je izjavil, da agrar-komunisti še na mirujejo, temveč da pripravljajo novo zaroto. Niti te zarote pa da se stekajo v ječah amnestiranih obsojencev.

Ta migljaj je vojna liga dobro razumela in v kratkem je bilo mogoče brati uradno poročilo, da sta bila v ječi v Varni ubita amnestirana obsojenca Nedev in Erebalahov, ker da sta zasmehovala stražo. Da bi jetniki v tako obupnem položaju, kakor sta bila oba omenjena, ne imeli drugega dela, ko zasmehovati stražo, je več ko smešno. Pa tudi če bi to storila, vendar ni na svetu države, ki bi zasmehovanje kaznovala s smrtjo. Kaj takega še pač more zgoditi edinele v krvavi ječi Cankova.

Sicer pa delajo vojna sodišča še vedno s polno paro. Kakor poroča bolgarski časopis »Jutro«, so bile izrečene koncem septembra sledeče obsodbe: V Rušuku 4 smrtne, 2 na 15 let, 25 na 12 let in 51 na 2 do 10 let. 16 oseb je bilo oproščenih. V Timovem je bilo obsojenih na smrt 3, 44 obsojencev na 13 let in le pet je bilo oproščenih. V Sumli pa se je pričel proces proti 427 »zarotnikom« in državni pravdnik zahteva za nič manj ko 136 obtožencev smrtno obsodbo.

Kljub temu intenzivnemu delovanju vojnih sodišč, pa se vrše umori nasprotnikov

Cankovega režima v nezmanjšani meri. Teh umorov je bilo že toliko, da se pripravljajo poseben zakon za rodbine in sorodnike »pogrešanih«, kakor se imenujejo žrtve teh umorov.

Tako postopa krvavi Cankov na Bolgarskem in zato je njegova vlada med bolgarskim narodom vedno bolj osovražena. Zato pa je tudi nemogoče doseči kakršnokoli zblizanje z bolgarskim narodom preko Cankova in njegovih kreatur. Smatramo vsled tega za potrebno, da se jugoslovenska vlada ne pogaja niti z enim teh ljudi in da čaka na trenutek, ko bo bolgarski narod vrgel Cankova in njegovo trinoško vlado in ko bo postavil na njegovo mesto pravo narodno vlado, ki bi sigurno in v najkrajšem času izvedla zblizanje z Jugoslavijo.

Demokratska Jugoslavija ne more in ne sme imeti nobenih stikov s krvniki Bolgarske!

Književnost.

»Kraljevič Marko« 1926, je prinesel slovenski mladini že četrti polno torbo lepih pripovedk, pravljic, pesmi, prizorov, drobtin, slik jugoslovenskih pomorskih mest. Knjižico, kateri je urednik marljivi narodni brambovec Kompoljski in ilustrator J. Vokač, je namenila Družba sv. Cirila in Metoda v prvi vrsti obmejni mladini, a čitala jo bo s pridom tudi ostala naša mladina. »Kraljevič Marko« jo bo navduševal za našo svobodno domovino in hkrati vzbujal sočutje z našimi zaslužnimi brati in sestrami, ki čakajo rešitve. Misel na nje ne sme zamreti v mladih sreih, ampak mora živeti in rasti do dneva, ko zaslužnjencem napoči toliko zaželjeno osvobodjenje izpod tujega jarma. Knjižico, ki stane 6 dinarjev in se naroča — za šole skupno — v pisarni Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, priporočamo najtopleje. Družba ne išče pri nji nobenega dobička, nego zasleduje edino plemenit vzgojni namen. Zaloga je majhna, zato ne odlašajte z naročilom!

Inž. M. Klodič:

Železniška zveza Slovenije s Sušakom.

(Progo: Kočevje—Starigr—Lukovdol—(Vrhovsko)—Srpske Moravice, Crnomelj—Vinica—Lukovdol in Savnica—St. Janž.)

Na ta način rezultira za železnico Kočevje—Stari trg—(Vrhovsko)—Srpske Moravice—Brod Moravice virtualna dolžina 159 km, za novi del Kočevje—Stari trg—(Vrhovsko) 103 kilometre, za varjanto Kočevje—Brod na Kupu—Brod Moravice pa 170 km (po projektu v »Tehničnem listu« iz l. 1922.).

Do novejšega časa se je prezrlo, da ako se na kateri progi nahajajo deli, ki imajo manjše uspone od največjega merodajnega, koeficienti, ki se izračunani na podlagi pogojev, na koje smo prej opozorili, ne morejo več strogo veljati. Ker je stroj obtežen le za merodajni največji uspon, ni več, prišedši na del proge z manjšimi usponi, ali celo navodoravni ravni del, popolnoma izkoriščen, tudi vleče seboj lastno tukaj preveliko težo. Sicer so tukaj prevozní stroški za eno tono in za enoto dolžine manjši, kakor na največjem merodajnem del, popolnoma izkoriščen, tudi vleče seboj svoje lastno tukaj usponu, ker se nekaj na kurjavi prihrani; toda so večji kakor bi bili na dotičnem manjšem usponu, ako bi bil stroj popolnoma izkoriščen, kakor zahteva naveden. Treba je torej koeficiente korigirati, t. j. povečati; iz tega sledi pa takoj, da se navedeni koeficienti tim bolj povečujejo, čim večji je najvišji merodajni uspon. Tudi to je važni vzrok, da naj bode največji uspon kake nove železnice, na kateri se položne razmere menjajo, kolikor mogoče nizek. Tudi ni opravičeno, da se dele proge v padcu pri računu enostavno izpušča. Voznja navzdol tudi nekaj stane (stroški osebja, obrabe zavor, nekaj malega premoga) in sicer na padcu 3 in pol % približno četrtino od stroškov na vodovarni progi. Stroški postanejo potem čimdalje manjši čim strmejši je padec. Enaki nihi pa so šele v trenutku, kadar bi visel tir napviki. V podrobne izvajanje glede teh korektur se seveda tukaj ne moremo spuščati. Navedemo naj tukaj le rezultat dopolnilnih računov. Korigirani koeficienti pri največjem merodajnem usponu 16‰ so:

Padec	0.4
Uspón 0‰	2.3
Uspón 5‰	3.7
Uspón 10‰	5.1
Uspón 15‰	6.5
Uspón 16‰	6.774

Ako vleče polno izrabljen stroj na 16‰ 500 t, in ako stane tu prevoz 1 t na km slučajno 6.774 Din, tedaj stane prevoz celega vlaka 500 t × 6.774 Din = 3387 Din; na horizontali pa stane prevoz istega vlaka 500 t × 2.3 Din = 1.150 dinarjev, ne pa 500 t krat kakor prej 1 Din = 500 Din.

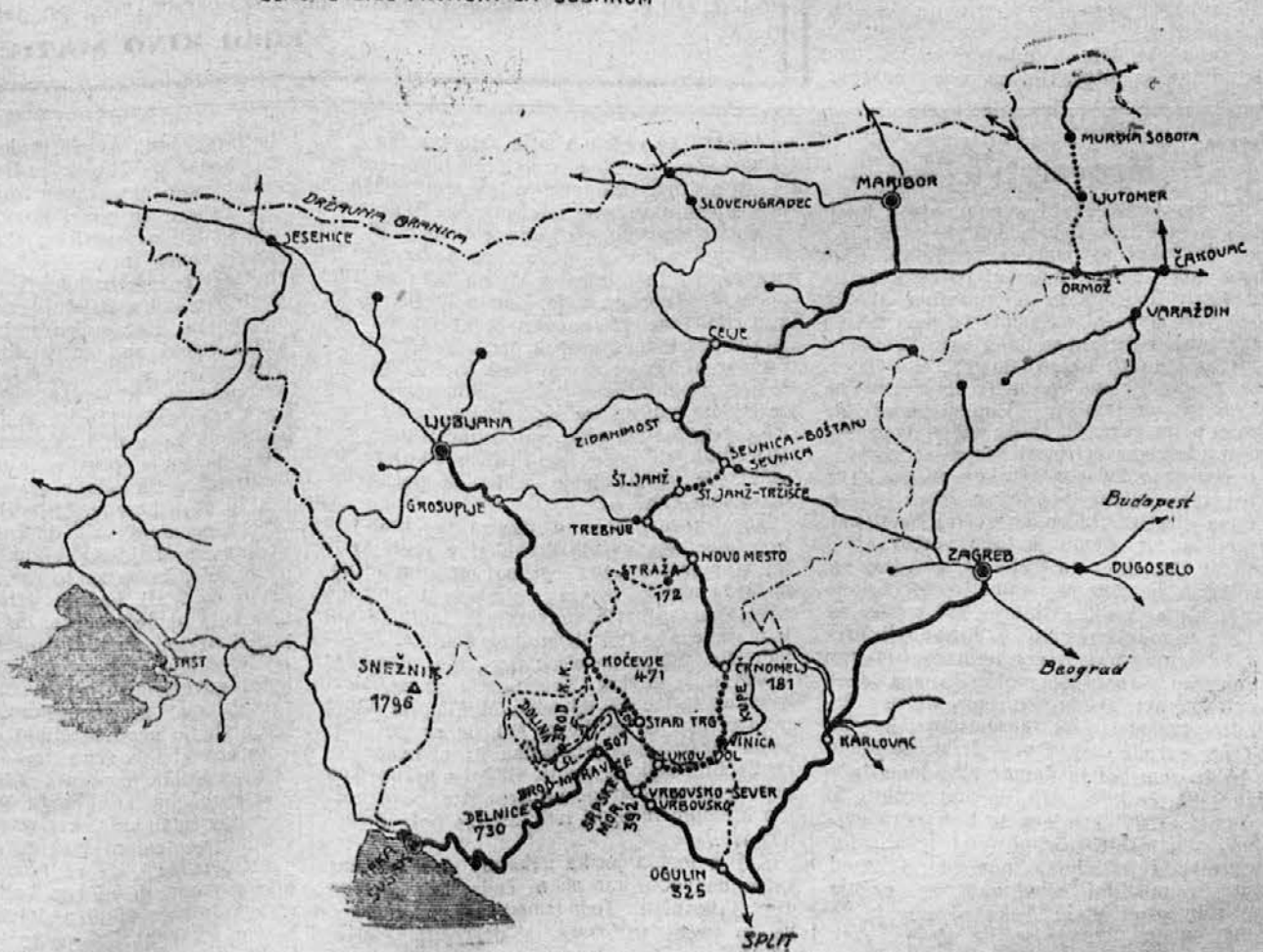
Pri največjem merodajnem usponu od 23‰ pa:

Padec	0.7
Uspón 0‰	3.4
Uspón 5‰	4.8
Uspón 10‰	6.2
Uspón 15‰	7.7
Uspón 16‰	8.0

Uspón 20‰ 9.2
Uspón 23‰ 10.022

Ako vleče polno izrabljen stroj na 23‰ 250 t, in ako stane prevoz 1 t na km v tem slučaju 10.022 Din, tedaj stane prevoz celega vlaka 250 t × 10.022 Din = 2.506 Din; na horizontali pa stane prevoz istega vlaka 250 t × 3.4 Din = 850 dinarjev, ne pa 250 t × 1 Din = 250 Din.

KRUPNO CRTANE ŽELEZNICE ZNAČE BUDUJE
GLAVNE ŽILE PROMETA SA SUŠAKOM

Dnevne vesti.

ENOTNA DAVČNA FRONTA.

Na večeršnjem shodu v kinu »Matica« je bila dosežena enotna davčna fronta, in če bi bil na shodu navzoč tudi g. finančni delegat, bi se o tem nedvomno prepričal.

Ni pa zadosti, da je bila ta fronta dosežena, temveč jo je treba utrditi, da bo obstala, da bo dala sad in da ne bo samo ventil za ogorčenje, temveč kotel za delo.

V »Naši Straži« izjavlja posl. Pušenjak, da je SLS vedno za enotno davčno fronto. Jemljemo to z zadoščenjem na znanje. Ne odpravimo pa njegovih rekriminacij na naslov drugih strank, ker stojimo na stališču, da je davčno vprašanje za Slovenijo tako pereče, da ne sme v njem iskati nobena stranka lavorik, temveč da je tu zainteresiran samo slovenski davkoplačevalec.

Zato vse rekriminacije v koš in ravno tja tudi z vsemi medsebojnimi očitki. Krivda nas vseh in naše dobrobrčnosti je, da je postalo davčno vprašanje za Slovenijo katastrofalno. Zato pa tudi vsi na delo, vsak po svoji moči in na svoj način. Vsi pa z enim ciljem in potem uspeh gotovo ne izostane.

Ta sloga pa je še posebno potrebna zato, ker boj nikakor ne bo lahek. Ni treba se udajati iluziji, da bo večerajšnji shod sam, pa naj je bil še tako impozanten, dosegel kako zboljšanje. Nasprotno pa treba z novimi ukrepi efekt shoda razširiti in poglobiti.

To se da doseči le z enotno davčno fronto, pri kateri bodo udeležene vse stranke brez najmanjše strankarske spekulacije. Vsaka cepitev strank pa bo poslabšala stališče slovenskih davkoplačevalec in zato še enkrat: proč z rekriminacijami!

POSLOPJE ČEKOVNEGA URADA.

Samostojno demokratiški tisk bi hotel kovati vsled tega, ker se še ne zida poslopje čekovnega urada, za svojo, v zagati nahajajo se stranko političen kapital. Tako pa slovenska javnost vendar ni pozabljiva, da bi se ta namera posrečila. Zato naj bodo še enkrat pribita sledeča dejstva:

Palata čekovnega zavoda bi se morala prirediti graditi pod vlado PP. Nakrat pa je bil črtan za to potreben kredit in čekovni zavod je bil centraliziran, kar je bilo čisto v skladu s politično koncepcijo SDS.

Tedaj je naš list kot prvi nastopil proti temu in prejel zato od prokurature uradni popravek, da naša vest ne odgovarja resnici in da se bo pričelo še letos z gradnjo poslopja čekovnega zavoda. Ker smo po zakonu primorani, da objavimo uradni popravek ne glede na to, če odgovarja resnici ali ne, smo seveda zahtevali popravek objavi. Prokuratura pa to ni zadostovalo in nas je tožila, ker da je bil naš popravek nepopoln. Tožbo je seveda izgubila, ker smo docela zadostili zakonu.

Poleg finančne prokurature so se oglašili pa tudi samostojno demokratiški listi in ravno »Slovenski Narod« je nastopil proti nam ter se širokoustil, da je naša trditve neresnične, da se bo z gradnjo palače čekovnega zavoda pričelo še letos in sicer v neomejenem obsegu. In da bi stvar še bolj držala, so bili v Aleksandrovi ulici razstavljeni tudi načrti palače.

Vlada PP je bila po vsem tem še mesec dolgo na vladi, toda krediti za stavbo palače čekovnega zavoda vseeno niso bili dovoljeni in vsi popravki so se izkazali kot neresnični.

Da stavba čekovnega zavoda ni zgrajena, oziroma da se ne gradi, je v prvi vrsti krivda prejšnje vlade PP, v kateri je bila zastopana tudi SDS.

Če torej danes kriči časopisje SDS po tej stvari, potem je to čisto ordinarna politična spekulacija, kateri morejo nasesti le skrajno pozabljivi ljudje.

S tem pa seveda ne rečemo, da ne bi bila sedanja vlada dolžna popraviti tudi ta greh vlade PP. Mislimo pa, da je spekulacija časopisja SDS najslabša pot, ki bi mogla v tej stvari koristiti.

Konferenca o šumski industriji. V ministrstvu za šume in rudnike se vrši v ponedeljek, 26. t. m. konferenca strokovnjakov, ki bodo pretresali vprašanje povzdige naše šumske industrije.

Šumarske šole. V ministrstvu za šume in rudnike se pripravlja načrt za reorganizacijo šumarskih šol v Bosni, Hercegovini in Sloveniji. Ministrstvo namerava otvoriti v teh pokrajinah tudi par novih šumarskih šol.

Deputacija učiteljev pri prosvetnem ministru. Prosvetni minister je sprejel te dni deputacijo UJU, ki mu je predložila resolucijo, sprejeto na zadnji skupščini združenja. Minister je obljubil, da stori vse, kar bo v njegovi moči, da se zahtevam učiteljstva ugoditi.

Letalska razstava v Beogradu se radi ogromnega navala obiskovalcev za nekaj časa — vsakako pa do 25. t. m. — podaljša. Razstavo je obiskalo do predvečeršnjim 25.000 oseb, kar je na vsak način impozantno število.

Manevri naše donavske flotilje. Ze nekaj dni se vrše, kakor poročajo iz Novega Sada, na Donavi manevri naše donavske flotilje, ki se jih udeležujejo monitorji »Var-dar«, »Sava«, »Drava«, »Morava« in »Lov-čen«. Manevre vodi linijski kapitan Malina-rič.

Nov pravilnik za tranzitno blago. Pro-metno ministrstvo je izdelalo nov pravilnik o takšah za prevoz tranzitnega blaga preko našega teritorija iz Madžarske v Svcico in obratno.

Razširjenje kolodvora v Slav. Brodu. Prometno ministrstvo je odobrilo kredit 4 milj. dinarjev za razširjenje kolodvora in zgradbo stanovanj za železniške uradnike v Slavonskem Brodu.

Jadranska plovidba« je uvedla nov zimski vozni red. Po tem voznem redu je promet v severnem delu Primorja nekoliko omejen.

Invalidske podpore. Ministrstvo socialne politike je odredilo, da se invalidske podpore, ki so bile odvzete toda z naknadnim min-istrskim odlokom zopet podeljene, takoj iz-plačajo.

Materialna pomoč invalidom. Ministrstvo za socialno politiko je reševalo te dni prošnje invalidov za materialno pomoč ter naka-zalo invalidom okrog 400 plugov, šivalnih strojev, itd., v skupni vrednosti okrog 600 tisoč dinarjev. Ministrstvo bo izdajalo tak material invalidom, ki so vložili zadevne prošnje, še dalje, nove prošnje pa se do no-vega leta ne sprejemajo, ker je kredit z že vloženi prošnji izčrpan.

Društvo za zaščito gluhonem deca v Za-grebu. V Zagrebu je bilo te dni obnovljeno društvo za zaščito gluhonemih otrok, ki se je svojčasno radi nesoglasij med člani razšlo.

8 pokrajinskega zbora Jugoslovenske Maticе, ki se je vršil dne 18. t. m. v Ptuj, je bila poslana njegovemu Veličanstvu uda-nostna brzojavka. Na to brzojavko je prejel pokrajinski odbor Jugoslovenske Maticе iz Topole sledečo brzojavko: »Sa zadovoljstvom primio sam srdačne pozdrave upuene mi sa pokrajinskog zbora Jugoslovenske Maticе i zahvaljujem. Aleksander.«

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani od 24. do vključno 27. t. m. za stranke ne bo uradno, ker se v teh dneh seli iz sedanjih prostorov na Turjaškem trgu 4 in Cankarjevem nabrežju 3 v novo poslopje ob Miklošičevi cesti. Ekspozitura in ambula-torij urada v Gradišču št. 2 pa uradujeta tudi omenjeni dni brez omejitve.

Repatriacija Slovkov na Českoslova-skem. Kakor poročajo slovaški listi, se je pričela tam uradna akcija za povratek Slova-kov, ki žive v inozemstvu. Mislil se pri tem v prvi vrsti na Slovake, ki žive v Ameriki, na Madžarskem, v Jugoslaviji, Rumuniji in v Bolgariji. Izven českoslovaških mej ži trenutno nad 1 milijon Slovkov, od katerih bi se velik del rad povrnil v domovino.

150.000 brezposelnih bo imela Avstrija glasom izjave avstrijskega ministra za social-no skrbstvo dr. Rescha prihodnje leto, dočim je znašalo število brezposelnih letos 90.000. Teh 150.000 brezposelnih pomeni za državo izdatek približno 140 milijonov šilingov ali 1.4 bilijonov avstr. kron podpore. (V Avstriji dobivajo namreč brezposelni pod gotovimi pogoji podpore.) To je, kakor se je izrazil minister tako težka obremenitev budžeta, da je avstrijsko narodno gospodarstvo ne bo mo-glo več dolgo časa prenašati. Ministrstvo se je seveda trudilo, da bi našlo izhod iz zagate. Stavljenih je bilo tekom časa celo vrsta pred-logov, toda od sto predlogov jih je vrednih komaj pet diskusije in še od teh odpadeta dva do trije, ker jih ni mogoče realizirati. Tako se je na primer izkazal veliki projekt naseljenja 50.000 brezposelnih v Ameriki kot neizvedljiv. Kršćansko-socialni poslanec Stei-negger je omenil ob priliki diskusije o gospo-darski mizeriji v Avstriji, da se je kljub tej mizeriji v Avstriji izredno pomnožilo število bančnih ravnateljev, katerih plače niso samo valorizirane, temveč so mnogokratnik mirno-dobnih plač. Cela vrsta bančnih uradnikov ima plače, ki presegajo pet milijard letno, do-čim zasluži na tisoče delavcev in drugih na-stavljenec po 1 milijon do poldrugi milijon avstr. kron mesečno.

Iz učiteljske službe. Učitelj Ivan Bla-gajne je dodeljen kot strokovni učitelj za de-ška ročna dela na strokovnem učiteljsku v Ljubljani; telovadni učitelj A. Bolhar v Mo-stah za telovadnega učitelja na gimnaziji v Celju; učitelj Ivan Tavčar pa v službovanje na I. deški meščanski šoli v Ljubljani.

Aretacija goljufivih oficirjev na Polj-skem. V Varšavi je bilo te dni aretiranih več oficirjev vojne šole, ker so ogoljufali gospodarsko upravo zavoda za velike vsote. Z denarjem so prirejali lukulčne pojedine ter uganjali divje orgije. Ker je v zadevo zaple-tena večina oficirjev-profesorjev, so morali vojno šolo za nekaj časa zapreti.

Grofica Elinor Bothmer aretirana. Svo-ječasno smo poročali o velikanskim tatvinah grofice Bothmer v Potsdamu. Pozneje so jo hoteli listi pred javnostjo oprati. Poročalo se je, da je obdolžena po krivici. Preiskava je med tem ugotovila tako obremenilne stvari in zbrala tako trdne dokaze, da je bila pusto-lovka v sredo aretirana ter pride dne 3. no-vembra pred poroto.

OLAJŠANA PLAČILA ZA OBLEKE DAJE O. BERNATOVIČ.

50-leten častilec 12-letne deklice. V sredo dopoldne se je odigrala v Dvorski ulici v Beogradu krvava drama. Eleganten gospod v civilu, umirovljeni podpukovnik Dragoljub Lazić, je dal službojuočemu orožniku na cesti več sunkov z bodalom v vrat in prsi ter ga tako težko poškodoval, da je oblezel nezave-sten na cesti. Predzgodovina je sledeča: Par dni poprej je srečal podpukovnik 12-letno učenko 2. razreda ženske gimnazije Sofijo Panić. Vprašal jo je, kako se piše in odkod je, naka ji je začel delati galantne poklone, ji ponudil čokolado ter domenil ž njo za po-poldne rendez-vous. Deklica je zaupala vso stvar svoji materi, ki jo je spremila na dolo-čeni prostor ter opazovala od daleč, kaj se bo zgodilo. Kmalu se je pripeljal galantni kavalir v avtomobilu, prijel svojo oboževanko

za roko ter ji ponudil bombonijero. V temi hipu je pristopila mati deklice ter opozorila gospoda, da je njegovo obnašanje nedopustno in nemoralno. Podpukovnik je odgovoril: »Ne poznam vas. Pustite me pri miru!« ter odšel. Prihodnji dan je pričakal deklico zo-pet, toda njena mati je stala zopet na straži in ponovil se je prizor iz prejšnjega dne. Tretji dan je sklenila dama, da ovadi sivar policiji, medpotoma je našle slučajno na vsiljivega kavalirja in opozorila nanj bliž-njega orožnika. Orožnik je podpukovnika ustavil ter zahteval, da se legitimira. Vsed tega je prišlo med njima do prerekanja, ki je končalo s tem, da je dobil zandar nena-doma par sunkov z bodalom. Na policiji so ugotovili, da je bil podpukovnik do pred kratkim radi podobnega slučaja v blaznici, odkoder je bil odpuščen na intervencijo ne-kih svojih prijateljev. Zato so ga poslali zo-pet na opazovalni oddelek. Orožnikove po-škodbe so sicer težke, vendar ne smrtno ne-varne.

Gospodm, ki žele elegantna oblačila, sporočamo, da je otvorila oblačilna družba »Elegant« na Aleksandrovi cesti št. 12, v palači Pokojninskega zavoda, modni salon. Tvrda izdeluje obleke po najmo-dernejših krojih in ima v zalogi angleško in češko blago po zmernih cenah. Glej da-našnji oglas!

Pralnica in likalnica in popraviljanje perila Simen, Kolodvorska ulica 8. — Naj-solidnejše in najlepše delo v Ljubljani.

Kakor si doslej ne moremo misliti go-spodinjstva brez kromparja, tako si ga v bo-dočnosti ne moremo predstavljati brez »Pe-katet«! Dobijo se v veliki izbiri za juho in prikuho.

Gospodnje ali se zavedate svojih dolž-nosti? Ali veste, da je zdravje Vaše družine v Vaših rokah? Nesnaga in umazanost sta največja sovražnika zdravja, pobijate jih uspešno le ako uporabljate za pranje in či-ščenje samo milo »Gazela«.

Ljubljana.

Državno poslopje na Mirju, namenjeno prvotno za otorpedično bolnico, ki pa je še danes nedovršeno, je odstopil minister za so-cialno politiko »Državnemu dečjemu domu ljubljanskemu« z nalogom, da se stavba v to svrhu dovrši.

Ogenj. Predvečeršnjim okrog 8. ure zvečer je nastal v trgovini Angele Knez, Du-najska cesta 47, ogenj, ki ga je povzročila neprevidno obešana petrolejska svetiljka. Ognjegasci so ogenj takoj ugasili. Škoda je minimalna.

Vlom pri »Figabirtuc«. V gostilno pri »Figoveu«, na vogalu Dunajske in Gosposvet-ske ceste, je vlomil večeraj ponoči neznan lo-pov, ki se je nadejal, kakor je naravno, si-gurno velikega plena. Toda zmotil se je: Mesto celodnevne »lozunge« je našel in od-nesel samo 20 Din gotovine, 8 klobas in 3 pečenke ter nekaj starega kruha.

Nag šlovec je bil prijet te dni v šiški na železniški prog. Ugotovilo se je, da ni normalen. Njegova identiteta še ni ugotov-ljena.

DOPIS.

Ziri. V nedeljo 18. t. m. je priredila tukaj-snja podružnica Jugoslovenske Maticе s so-delovanjem ostalih kulturnih društev »Soko-lac« in »Orlac« v Sokolskem domu svoj »Koroški večer«, ki je pokazal, da znamo biti tudi Zirovci složni, kadar se gre za naše narodne zahteve. — Program je bil zelo lep. Najprej je g. predsednik Jugoslovenske Maticе pre-daval o Koroški, naka je sledilo godba in petje, kjer so nastopali združeno sokolski in orlovski pevci. Iznenadil nas je tudi ruski emigrant g. dr. Make, ki je jako lepo izvajal svoj slosovec. V resnici, tako lepih in brat-skih večerov, ter takih skupnih nastopov bi si Zirovčani želeli še mnogo, ker le na ta način bi zopet ponehale politične strasti in sovraštvo. — Koncem prireditve se je pa zgo-dil vsega obžalovanja vreden incident, ki je paraliziral vse lepe besede o slogi, ki jih je predsednik, ki je incident povzročil, malo pred tem izpregovoril. Ker orjunaških metod ne maramo, svetujemo gospodu predsedniku, naj se raje takoj umakne z vodilnega mesta podr. Jugoslovenske Maticе. Naj si ta gospod ne do-mišlja, da sme, če je tajnik Orjuna počenjati kar se mu zljubi.

Popolnoma novo! Prvič v Jugoslaviji! Samo 3 dni!

Velikanski naval pri današnjih predstavah je dokaz kako popularen je nastopa po dolgem času v svojem najnovejšem filmu

Harry Piel **ZIGANO**

ki je posnet v Rimu in njegovi okolici.

izvrstna igra in predrzna smelost Harry Piela je vsakemu kino-obiskovalcu dovolj znana ter je posebno priporočilo nepotrebno. Kot njegova partnerica nastopa idealno lepa DORY HOLM. — Predstave ob delavnikih: ob 4., pol 6., pol 8., 9; ob nedeljah: ob 3., pol 5., 6., pol 8., 9. — Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

ELITNI KINO MATICA (tel. 124)

Georges: Mrcvarstvo.

Čital sem nekje: »ki so po največ imeli smisla za politično delo v šoli in izven nje.« Zakaj je tukaj »smisel« v rodilniku, prav gotovo nihče ne ve, najmanj pa tisti, ki ga je napisal: Rodilnik bi bil pravilen, ako bi se »največ« nanašal na »smisel«, toda potem bi se moralo reči: »ki so imeli največ smisla«, ne pa: »ki so po največ imeli...« V gore-njem stavku pa se »po največ« nanaša na »ki« ne pa na »smisla«. A meni se zdi, da je hotel pisec gorenjih vstati »ubiti« dve muhi z enim udarcem: in vezati »po največ« s »ki« in »smisla«; toda to nikakor ne gre. Ako je res tako mislil, potem se mora stavek pravilno glasiti: »ki so po večini imeli naj-več smisla...« Cemu je tako varčevanje z besedami tam, kjer ga treba ni, sam Bog ve. Toda takih ekonomov imamo v slovenskem pisanju silno dosti. Primerja naj se le: »z ali brez hrane« namesto »za hrano ali brez nje«; to in onostran Savec namesto »tostran in onostran Savec« ali najkrajše »na obeh straneh Savec«; »v tu- in inozemstvu« namesto »v tuzemstvu in inozemstvu«, kar pa je od silne nerodno, kajti prav čedno se lahko reče »v inozemstvu in doma« ali »doma in v inozemstvu«, če kdo misli, da mora rabiti ti-sto »zemstvo«. V Sarajevu se bje ostra bor-ba med starimi in novimi (slet muslimani za in proti nošnji klobuka« namesto: »...med starimi in mladimi muslimani za nošnjo klobuka in proti nje«. Tako pisanje je že zato nedopustno, ker se »z« in »brez«, »za«

in »proti« ne vežejo z istik sklonom. Pa tudi, če bi se vsi predlogi v kaki podobni sestavi vezali z enim sklonom, je tako po nemškem prirojeno okrajšano izražanje, če že ne slov-nično nedopustno, pa prav gotovo grdo. Saj tako tudi nihče ne govori in po mojem je pravzaprav že to razlog, da se tako ne sme pisati. Kolikor jaz vem, delajo ljudje, kadar govorijo (ako izvajamo tuje in lokalne izra-ze) dosti manj napak, nego kadar pišejo. Tudi je njihov govorni jezik v skladnji lepši nego pisani. Zakaj tako? Zato, ker je vsak še iz šole naučen, da se spakuje, kadar piše. Kdor tega ne verjame, naj vzame v roke kak abecednik ali berilo za ljudske šole, pa bo videl. Če se mu bodo prebavila pokvarila, jaz nisem kriv. —

Torej govori, reče in piše se: »s hrano in brez nje«, »za nošnjo klobuka in proti nje« itd. Ker sem baš pri tem, naj omenim še ne-ko kdo napako, ki se je pri nas udomačila, zlasti pri trgovcih, odvetnikih, notarjih in tako dalje, a je tudi drugod ne manjka. To je: isti, ista, isto za nemški: der, die, dasselbe v odvisnih stavkih. Tega »ist« se nekateri nikakor ne morejo odvaditi. Mislim, da imajo tako pokvarjen jezikovni čut, da se jim pra-vilno izražanje zdi napačno in netočno. Ti ljudje bi pisali, če ne »z ali brez hrane«, pa prav gotovo »s hrano ali brez iste«; »za noš-njo klobuka in proti isti« ali (še bolj klasično) isteje.

Kaj je lepota jezika nekateri pisci pri nas sploh ne vedo, kar pa ni čuda, ker se tega niso nikjer učili. Toda izmed vseh grdob grdo-be so večni »ničesar«, »kateric« in »cistic«.

Madžarski jezik ni grd (kakor noben jezik ni grd, kadar ga človek pozna), ampak v na-vadnih ustih monotonen radi pogostik »t« in »k«. Tajnost se pravi po mažarsko »tite«. Iz tega so bili napravili za »tajnik« ali »sekre-tar« prvotno (pred 100 leti, sedaj pravijo »titkar«) besede »titoknok«. Mnóžina se gla-si »titoknokoke«, dajalnik množine pa »titok-nokoknake«. Ker se pa zadnji »e« izgovarja kakor široki »o«, torej skoraj kakor ostali trije »o«, se sliši ta beseda, kakor oponaša-nje petelina, ki kokaši sklicuje, kadar je kako zrno našel. Da je ta beseda nelepa, je Mažarom, ki o njih Slovenci, ki še Sloven-sšine ne znajo, prav radi pravijo, da imajo barbarski jezik, šlo v glavo in zato so na-pravili novo besedo, ki je blaglasnejša. Pri nas pa se mora reči, da čuta za blaglasje in pravilnost jezika silno primanjkuje. Če pa je kdo, ki se za to zavzema, pravijo, da dlako cepi ali besede grize. Zato pa, ker tega čuta ni, je mogoče, da se razne grdobe, med katerimi so tudi »ničesar«, »kateric« in »istic«, držijo pismenega jezika kakor klop kože, govorjenega pa večinoma le v govo-ranah, kjer se, pomešane s stokanjem, še lepše slišijo nego se čitajo. —

Za enkrat se s »kateric« in »istic« ne mo-rem podrobneje petati, ker še »rodilnika« nisem obdelal, kolikor ga mislim.

Menda samo zato, ker se pravi v nikalnem stavku: »o tem ni bilo govora«, mislijo ne-kateri pisarji, da se reče tudi: »o tem je bilo govora«, pa ni res, kajti genitivus prav-titivus sam je tukaj nedopusten, kakor sem že gori povedal. Pač pa se lahko reče, da je

bilo dosti, obilo, malo, od sila itd. govora. Toda tako nemško izražanje je pri nas ne-naravno, torej napačno. Moč našega jezika je v glagolu. Ta stavek bi morali uvesti v modo in popisati z njim obleke, kakor jih po-pisujejo ali so jih popisovali s »križankami«, pa še ne vem, če bi kaj pomagalo. Prav se reče samo: »o tem se je govorilo« ali po-dobno.

Če se pa kdo težko loči od »je bilo govora«, mu lahko postržemo še z nekoliko podobni-mi cvetkami. »Večraj ni bilo dežja«: večraj je bilo dežja; »mene (tebe, njega itd.) ni bilo doma«; mene (tebe, njega itd.) je bilo doma; »sirota nima matere«: sirota ima ma-tere. Itd.

Nekateri se strašno bojijo predloga »od« in zato rabijo samo rodilnik. Na primer: lakote umreti namesto od lakote umreti; žele po-giniti namesto od žele poginiti. Enako mora giniti tudi od ljubezni, od koprnenja, od vzdij-hovanja, od jokanja (n. primer) hirati, ne pa samo: ljubezni, koprnenja itd. hirati.

Napačno je: »bogat na zlatu«, temveč se mora reči ali bogat s zlatom ali pa bogat zlata (gen.).

Predlog »na« (nemški »anc« z dat.) je sploh milijone slovenskih pisarjev. Tako se piše: zboleli, umreti itd. na mrzlici, na vročici, na plućnici, na jetiki itd., namesto: za mrzlico, za vročico, za plućnico, za jetiko itd. (Umrl pa ja na postelji ali kjerkoli.) Ti pisarji nam bodo predloge kmalu tako zmešali, da bomo vkratkem čitali kje: umrl je za bojnim poljem na koleri.

(Dalje.)

Dijaški vestnik.

MI IN »BLOK LEVIH«.

Smatramo popolnoma za odveč, da bi odgovarjali na netakten napad, ki si ga je dovolil neki gospod C. S. na naš list zaradi našega »Dijaškega vestnika«. Pač pa smatramo za potrebno, da enega njegovih nepremišljenih očitkov uporabimo za kratko načelno pojasnilo.

Smo mnenja, da more narod pričakovati kaj dobrega samo od dijaštva, ki je z obstoječimi razmerami nezadovoljno. Samo to dijaštvo bo hotelo razmere izboljšati, samo to more imeti zmisel za delo kulturnega pionirja. »Zadovoljni Kranjci« je med študenti že celo žalostna figura.

Če je danes dijaštvo še malo bolj nezadovoljno, kakor pa je sicer običaj, je to le naravna posledica, da so naše razmere tudi veliko bolj neurejene, kakor pa je to sicer običaj. In že način podeljevanja dijaških stipendij je moral vsakega poštenega dijak ogorčiti. In zato pravimo, da so mnogo bolj oni dijaki, ki so nad krivičnostjo podeljevanja stipendij ogorčeni, ko pa oni, ki so z vsem zadovoljni in ki so tako zaverovani v besedo nacionalizma, da nočejo videti grehov.

Smatramo, da je nastal Blok levih iz protesta proti razmeram in iz volje, da se ustvari bolje. Zato simpatiziramo z Blokom levih, pa čeprav bi se stokrat premislili podpisati vse, kar priporočajo njegovi člani.

Vemo, da more v mladini vreti, če hočemo, da postane iz nje kaj dobrega, kaj močnega, in zato se prav nič ne ustrašimo, če se nam reče, da so v Bloku levih tudi idejni anarhisti. Beseda ni nikdar strašna, temveč samo njena vsebina.

Obžalujemo samo to, da se more najti akademik, ki ne more razumeti svobodoljubja, da se spoštuje vsako mnenje. To je gospod C. S. dokazal in s to konstatacijo naj končamo.

Uredništvo »Narodnega Dnevnika«.

OKLIC BLOKA LEVIH.

»Vidovdanu« v odgovor je blok levih nabil na svojo desko satirično izjavo:

Mlajšim tovarišem akademikom in vsem 51,5%-om neorganizirancev! Težke razmere nastopajoče epohe viteških slave meglenih jesenskih dni so nas prisilile, da izdamo oklic še ne opredeljenemu delu akademske omladine.

Tovariši, čas hiti z nevzdržno naglico in ni da bi ga izgubljali z nepotrebnimi razmišljanji, kateri prag društvenega ognjišča naj prestopi vaša noga, da bo v večji kulturni prostep, procvit in blagor našega naroda.

Ker smoo dkritosrčni ljudje, ki ne izprašujemo svoje vesti na društvenih ropotnicah z obilnimi prispevki, na referatih, poročilih in statistikah vernega članstva, vam iz lastnih majhnih izkušenj kličemo:

Tovariši, prišel je čas, čas dela! Narod vas čaka! Vpišite se torej v kar največjem številu v nearistokratsko, negospodsko, temveč — demokratsko akademsko napredno društvo »Zadovoljni«, in če bi nastala tam zaradi tega prevelika gneča in bi prišlo do pomanjkanja dela — kar je zaradi obilnih sekcij sicer dvomljivo — se vpišite tisti, ki bi bili na ta način brezposelni v gospodsko društvo »Triglave«, če ne bi morda koga zanesel visoki zalet proti »Slov. Mugu«. Če ste pa bolj mirne narave in vas moti sistem velikega dela in ogromnega ropota od imenovanih društvih, se oglejte za večno »Danico« ali Bor-

boe s samim seboj v svitu prihajajoče »Zarje«.

Nikakor pa naj vas ne napadajo skušnjave po imaginarnem »Bloku levih«! Kajti nevarnost obstoja, da boste prisiljeni priznati brezpredsedništvu, odbornikov in prijatelja števila sekcij, da vršite vsak zase funkcijo predsednika, odbornikov in članstva v lastnem bloku, ki se mu pravi: »Bodi človek in ničesar drugega! Tako naziranje vas namreč lahko izpremeni v najkrajše žaromet človeških fatalmorgana. Če pa bolj ljubite katalke, se oprite s prekucskimi frazami in lovite z modrijanskimi gestami ponižno akademsko spanje.

Za odbor »Bloka levih«: Sledi trideset podpisov. Kolikor smo informirani, sledi daljši odgovor »Vidovdanu« v naslednji številki »Mladine«.

—1—

NAŠA AKADEMSKA REPREZENTANCA.

Ni lepo spridevalo za našo akademsko mladino, da ljubljanska univerza še sedaj ne more priti do akademske reprezentance. Sicer ni temu vzrok pomanjkanje organizacij na univerzi, društev je več ko dovolj, temveč je krivda bolj na dosedanjih glavnih akademskih skupinah: na klerikalnih, v Akademski zvezi včlanjenih in na takozvanih »naprednih«, v CT včlanjenih društvih. Medsebojna ljubosumnost jim ne dopušča, da bi takoj začeli delati za volitve. Večno odlašanje rokov, razne ovire in nasprotovanja, to je njihova taktika. Kakor se jeziček premakne: kadar imajo relativno večino klerikalci, so za volitve, »naprednjaki« so proti; kadar se pa jeziček malo premakne v nasprotno smer, je seveda obratno. Polem se pa še jeze, če kak tak individij, kot Zivančević, ki je reprezentiral jugoslovansko dijaštvo, kratkoma proglasi izstopitev Jugoslovanov iz FIU. Le sami sebi pripisite to. Če bi imela Ljubljana svojo reprezentanco, ki bi bila prva poklicana delati za skupno reprezentanco vse države, ne bi prišlo do podobnih dogodkov, ki delajo nam vsem sramoto.

Opozarjam obe akademski zvezi, naj se ne igrajo z ognjem, razvoj zna iti tudi preko njih. Če ne bodo izvedle te organizacije takojšnje volitve v reprezentanco, pozivljam vse strokovne organizacije, naj vendar one opravijo to stvar. Ne moremo dopustiti, da bi skupni akademski interesi trpeli na ljubo interesom kake gotove skupine.

—br—

DVOJE NOVIH DRUŠTEV NA LJUBLJANSKI UNIVERZI.

Na naši univerzi se snuje dve društev, tokrat nepolitičnih in sicer: Društvo prijateljev Zveze narodov in Abstinenco društvo. Toplo pozdravljamo ustanovitev obeh društev in jima želimo čim največ uspeha.

SOČIALISTIČNA STUDENTOVSKA INTERNACIONALA.

Na kongresu mednarodne dijaške zveze FIU se je osnoval odbor, ki si je postavil za nalogo skrajšano ustanovitev sočialistične dijaške internacionale. Predsednik odbora je Otto Friedländer iz Berlina. Poleg FIU obstoje še sledeče mednarodne dijaške zveze: Mednarodna zveza dijaških delovnih društev CIE, Mednarodno dijaško delo ISS, klerikalna Pax Romana, pacifistična Corola fratres in bo torej nova sočialistična zveza po številu šesta.

slu zakona. — Županstva imajo opozoriti vse vinogradnike in lastnike privatnih trtnic, da je razmnoževanje in razprodaja samoroedečih trt ali hibrid strogo zabranjeno in da se bo zadeni zakon vnaprej točno in strogo izvajal ter da se bodo vsi oni, ki se jih zasači pri razprodaji takih vrst trt strogo kaznovali. Oni, ki že imajo nasade šmarnice ali drugih neposredno rodečih amerikank, dobe če jih izkopljejo in uničijo iz drž. trtnic kot nadomestilo za izkopane, slabe trtne vrste, žlahtne vrste cepljenk brezplačno. — Na podlagi zadnje deleže obrtnega reda ima vsi v obrtnih prostorih, v katerih se prodaja ali toči šmarnice, na vidnem mestu tabla, iz katere je razvidno, da se tam toči vino »šmarnice« ozir. kake druge vrste direktnih produktorjev. Vsakogar, ki ne bi izvršil take označbe, je staviti pod kazensko sankcijo in v danem slučaju proti njemu kazensko postopati. — Na noben način se ledaj gori omenjeni vinski pridelek ne sme prodajati pod splošnim imenom »vino« ali pod kako drugo označbo, s katero bi se hotelo prikriti, da izvira pijska od neposredno rodečih trtnih vrst. Isto velja tudi glede mešanice navadnega vina s šmarnico ali kako drugo neposredno rodečo trtno vrsto, od katere izvira.

Kaj me gledate debelo?
Ker mi delo gre veselo,
hitro, naglo izpod rok?

Rabim pač »GAZELA« milo,
ki se peni mi obilo
in ni trdno kakor rog!

Vedno sem se prej trudila,
mnogo časa zamudila,
pa zamen je bil ves trud!

Končno si »GAZELA« milo
sem kupila in perilo
perem zdaj brez vseh zamud.

NAŠI ODRI.

Dva vodilna deležanska odra imamo v Ljubljani: šentjakobskega in ljudskega, dvoje tipičnih predmetnih gledališč, ki oskrbujejo vsako v svojem delokrugu manjše podeželske odre z igrami in garderobo. — Prvi je otvoril svojo sezono »Ljudski oder« z izvršno novitelo Nasrte Velikonje »Župan«, literarno šibkim delom, ki v kljub trudu igralcev ni uspelo. Druga novitela »Pozna pomlad« je bila radi tehničnih ovir odpovedana, a je večer izpolnila »Krekova mladina«, ki je ob priliki petletnice nesrečnega koroškega plebisa prizorila Meškovo igro »Na smrt obsojeni?«, delom ki sicer ne spada več na oder, ki je pa zelo primerno za take prilike. Kljub nezadovoljivemu uspehu je treba vsekakor pohvaliti dobro voljo mladih delavcev, ki bi — vsaj nekateri kot Gelb, Kristina in Hilda — pod spretno režijo lahko postali vredni člani gori imenovanega odra. — »Sentjakobski gledališki oder« je na boljšem v toliko, da režira njihove komade režiser Narodnega gledališča g. Milan Skrbinšek, ki je pri premieri tudi igral Jakoba Rudo v istoimenski Cankarjevi drami in svojo vlogo mojstrsko rešil. Dobnik, Broš in Ana so našli v Gnidoveu, Karusu in Mihaelovi dobre interprete, medtem ko so bili ostali še ne slabi, vsaj pod povprečnostjo.

»MLADINA«.

V kratkem izide prva številka dijaške revije »Mladina«, ki je izhajala že lansko leto. Letos si je pridobila novih sodelavcev in ima najlepše perspektive za bodočnost. Pečala se bo z vsemi sodobnimi problemi bodisi iz socialnega, kulturnega, gospodarskega ali političnega polja. List se bo razširil na 32 strani in stane celoletno za nedelje 40 dinarjev, za dijake, ki lahko plačajo v obrokih 30 Din, posamezna številka pa stane pet dinarjev. Uprava se nahaja v Tavcarjevi ulici 1-III. v Ljubljani. Dobi se po vseh knjigarnah in glavnih trafikah. Naroča se v upravi.

To in one.

Fraabeceda najdena.

Dr. Grimme, profesor na univerzi v Münstru, je imel te dni pred povabljenimi gosti predavanje, ki je izredno zanimivo za ves kulturni svet. Govoril je o »najstarejših hebrejskih napisih na gori Sinai in o možnosti eventualne ekspedicije v one kraje.« Njegova izvajanja kulminirajo v sledečem:

Napise je našel v letih 1904 in 1905 angleški znanstvenik Finders Petri. Bili so dolgo časa zagonetni, ker niso odgovarjali nobeni od pisav, ki so bile v rabi v časih, iz katerih datirajo napisi (okrog l. 1500 pred Kr.-r.). Petri ni mogel najti ključa, s pomočjo katerega bi bil mogel napise prebrati. Šele leta 1916 se je posrečilo enemu najznamenitejših egiptologov, angleškemu profesorju Allan-u Gardinerju, da je določil 15 konzonantov, ki so bili sicer vzeti iz hieroglifov, vendar pa niso pomenili besed, temveč črke. S tem je bila razkrita prva pisava na svetu, praabeceda, iz katere so se razvile vse druge abecede, poleg hebrejske predvsem grška in pozneje latinska. Ta najdba je zelo zanimiva in velike važnosti. Vedno pa še ni bilo mogoče čitati napisov na onih starih ploščah. To se je posrečilo šele, ko je določil prof. Grimme še ostale znake. Dr. Grimme je ugotovil, da gre za hebrejščino, ki ima že vse glavne znake svetopisemske hebrejščine, in skoro mu je zastalo srce, ko je prevel: »Jaz, Manasse, poglavar rudikov in najvišji svečenik, se zahvaljujem faraonki Hjatsepsut, da me je potegnila iz Nila in me povisala do visokih dostojanstev.« »Manasse« in Mozes je namreč isto ime, zakaj tudi Sv. pismo imenuje »Mozesa« enkrat »Manasse-jem«. Zato je fantastična domneva, da je »Manasse«, ki je dal izklesati ta napis, identičen s svetopisemskim Mozesom, precej verjetna. Če se izkaže kot pravilna, kar je prav lahko mogoče, kajti zanjo govore številne okoliščine (predvsem je treba poudarjati, da so bili izdelani napisi okrog leta 1440 pred Kr., torej ob času, ko so se izselili, kakor je skoraj nepobitno dokazano, Izraelci iz Egipta), potem je ta najdba nedoglednega pomena za krščanstvo. S tem bi bila namreč dokazana Mozosova eksistenca, ki jo moderna znanost večinoma taji, oziroma dvomi o njej, eksistenca onega Mozes, ki je prvi propagiral monoteistično vero med ljudmi. Ni presumirati, da bi bila Grimmejeva razkritja v jedru napačna, in znameniti nemški in angleški znanstveniki soglašajo z njegovim mnenjem. Sigurnost glede tega, za kulturno zgodovino tako važnega vprašanja, nam seveda prinese seveda šele šele trenutek, ko bo mogoče proučiti te zgodovinske spomenike, ki leže še vedno na težkopristopnih višavah gore Sinai, same. Dosedanji rezultati bazirajo samo na odtiskih in fotografijah, ki jih je napravil svoječasno Petri na licu mesta.

Ustanovljen je odbor, čigar naloga je, da zbere finančna sredstva za ekspedicijo na goro Sinai. Ekspedicijo bo podpirala tudi angleška vlada.

Kako žive umetniki v drugih državah. V Ameriki je danes več književnikov, ki zaslužijo po pet do šest milijonov dolarjev letno. V Evropi sicer takih ni, vendar pa zaslužijo nekateri literati na Angleškem in Francoskem po dva do tri milijone. V nekaterih drugih evropskih državah — Jugoslavije seveda ni med njimi — jih je nekaj, ki zaslužijo po par stotisočev na leto.

Kdaj more biti list brez tiskovnih pomot. Ta vedno aktualni tema se razmotriva te dni zopet po nekaterih novinah. Ugotavlja se sledeče: 1. mora biti rokopis pisan brez pogreškov, 2. tudi oni, ki piše navadno brez napak, mora pregledati svoj rokopis še enkrat, predno ga dobi stavec v roko, 3. Stavni stroj mora brezhibno funkcionirati, 4. stavec, ki stavi na roko mora imeti črke v pravih predalih, 5. korektor mora napake, ki jih napravi stavec, vestno popraviti in 6. korektor mora, ko je stavec napake že popravil te napake še enkrat revidirati, poleg tega mora pregledati sploh ves krtačni odtis posameznih strani ter se prepričati, če ni metar kaj »zalomil«. Če ima, vzemimo majhen list, samo 80.000 črk, se morajo ugodne okolnosti 80.000 ponoviti. Pri vsem tem je čas na minute odmerjen.

Za kratek čas.

DOBER ODGOVOR.

Dve šolski učenci enake starosti sta zbadali na poti domov druga drugo. Minka je zafrknila Enro: »Ti si samo adoptirana, tvoji starši niso tvoji pravi starši!« Ena je odgovorila: »A, kaj to, to nič ne de. Moji starši so me vsaj izbrali, tebe pa so morali tvoji vzeti, kakršno so te dobili!«

Praded in vnuk.

Grof (v galeriji svojih prednikov): »Oj, vi stari roparski vitezi, za vas je bilo bolje! Vi ste odvzeli bogatašu samo mamono, danes pa je treba vzeti tudi hčer!«

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 23. oktobra 1925.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 79, bl. 80.50; loter. drž. renta za vojno škodo den. 322, bl. 332; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 23; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 23; Celjska pos. den. 201, bl. 202; Ljublj. kred. banka den. 230, bl. 260; Merkant. banka den. 101, bl. 104; Kred. zavod den. 175, bl. 185; Strojne tov. den. 120, bl. 123; Trboveljska bl. 360; Združene papirnice den. 120, bl. 120; »Nihag« bl. 39; Stavbna družba den. 100, bl. 110; »Sešir« den. 142.

Blago: Hrastovi plohi, neobrob., I, II, 70, 80, 90, 110 mm, od 2.50 m napr., 3 vag., den. 900, bl. 900; bukova drva, 1 m dolž., suha, fco Novi Sad, 1 vag., den. 29, bl. 29; bukovi hlodi, I, II., od 25 cm prem. napr., od 2 m dolž. napr., fco vag., nakl. post. za 100 kg blago 25; Crni guber, hlodi od 1.50 m napr. in od 15 cm prem. napr., fco vag., nakl. post. bl. 400; hrastovi hlodi od 30 cm prem. napr. in od 2 m napr., fco vag., nakl. post. den. 400; jelove letve 25-50, 4 m, fco vag., nakl. post. bl. 425; koroza stara, zdrava, fco Ljubljana bl. 220; koroza umelno sušena, fco Lj. bl. 195; koroza okrogla, dobava jan., nakl. post. bl. 190; pšenica bačka, 76-77 odst., fco Lj. bl. 290; ječmen 63-64 odst., težki, fco Lj. bl. 220; oves bački, dvojnorešetani, fco Lj. bl. 205; koroza nova, dobava dec. jan., fco Postojna okr. bl. 170; koroza stara, dvojnorešetana, par. Beograd bl. 178.50; koroza stara, fco bačka post. bl. 177; fižol mardo-

lon, fco Lj. den. 285; fižol prepelčar, fco Lj. den. 310; fižol ribničan, fco Lj. den. 300; kostonj divji, letošnji, fco vag., nakl. postaja den. 55.

BORZE.

Zagreb, dne 23. oktobra. Devize: Newyork, ček 50.07—56.17, London, izplačilo 272.57—274.57, Amsterdam 2262—2282, Bruxelles 257—261, Pariz 241.4—245.4, Praga 165.35—168.35, Curih 1084.25—1092.25, Milan, izplačilo 221—223.4, Dunaj 790—800.

Curih, dne 23. oktobra. Beograd 9.20, Newyork 519.20, London 25.1350, Pariz 22.05, Praga 15.345, Milan 20.35, Dunaj 73.15, Berlin 123.60, Varšava 85, Bukarešta 2.46, Sofija 3.79, Budimpešta 0.007265.

Prepeved razmnoževanja direktno rodečih grozdov vrst ter označba od teh predelanih vin v gestilnah. Kompetentna oblast je podvzela korake, da se ljudstvo uradno opozori in primerno poduči, da je razmnoževanje in prodaja takozvanih neposredno rodečih trtnih vrst, takoimenovanih direktnih produktorjev, kakor so n. pr.: šmarnica ali noah, elvira, othelo, delavare, horbeimont, elinton, jaques, izabela itd. strogo prepovedano. Odredila je, da naj državni ekonomski ob vsaki priliki, na raznih sejnih in na običajnih tržiščih strogo pazijo na osebe, ki ponujajo na prodajo trtni material in, če opazijo med tem materijalom ključce ali sajence od šmarnice ali kake druge gori navedenih samoroedečih vrst trt, naj jih takoj zaplenijo in uničijo, oziroma naj proti prodajalcem postopajo v smi-

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.
Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posebnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. Lastna knjigovoznica.
LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552

(115)

Oxtailu okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Ali lahko pritrdimo morrisit nižje?« prekine Georg, ki pravkar opazuje aparat.

»Ne, nižje pritrditi ga ne moremo, ali ... mr. Hartung, oprostite če sem jaz enkrat učiteljica, preizkusila bi res rada vašo pamet glede tehniških problemov. Kaj naj napravim, da uporabim vseeno to vodo, torej da jo po možnosti do zadnje kapljice spravim v stik z morrisitom? Ali veste?«

»O da, to je popolnoma enostavno, treba le ...«

»Počakajte, počakajte ... če veste, potem je dobro. Mr. Green ve tudi, to se razume, sicer bi moral takoj izstopiti. Kaj pa vidva, Tom, Charly — na kakšen način naj uporabim preostalo vodo v aparatu?«

Monterja ogledujeta aparat, se praskata za ušesi, govorita, da bi morda prevrnili steklenico.

»No, to sta pametna!« se norčuje Leonor. »Torej, mr. Hartung, pokažite svojo učenost. Morda menite vi tudi prevrniti steklenico.«

»O ne! Treba da nasujemo v steklenico nekaj, kar porine vodo navzgor, smodnik ali pesek ali ...«

»Seveda, tako je.«

»Ali pa zamorete razstaviti steklenico?«

»Menite tako, da ne bo eksplozije, ki bi mene iz vse razdejala?« se smeje Leonor, ki je nenadoma iz-

vrstno razpoložena. »Na, to bi bilo pač slabo, če bi tega ne mogla, če bi se tudi jaz ne smela dotakniti steklenice!«

»Tako, potem je dobro. Na ta način imamo pa šele pet litrov vode, s katerimi prevozimo osemnajst milj. Kje pa dobimo ostalih trideset pet litrov?«

»To bi izvedela rada od vas.«

»Jaz bi že nekaj vedel,« se oglasi Adam.

»No?«

»S petimi litri vode se peljemo nazaj in skušamo najti črnca; nikakor ne verjamem, da je prišel daleč, gotovo si je zlomil takoj tilnik, potem ga naredimo še mrtvega, potem ga zakoljemo, mu prerežemo žilo in vzamemo kri.«

»Kaj takega bi vi mogli storiti?« vpraša Leonor očitajoče, obsoja že misel, ki jo ima človek.

»Na, zaslužil bi bil, in to bi bilo popolnoma pravično, da bi uporabili zdaj njegovo kri, živ naj pa magari bo.«

»Ali je to res, da bi mogli uporabljati tudi kri?«

»Zakaj ne? Saj sem vam vendar natanko razložila lastnosti morrisita. Razkrajja vsako takočino, ki pride z njo v dotiko, kakor vsak elektriški tok, deluje pa vendar zopet drugače, ker razdeli le vodo v prvotne elemente. Absolutnega alkohola bi ne razkrajal, naprem njemu je morrisit popolnoma nevtralen. Drugače je s špiritom, ki vsebuje vedno nekoliko vode. Iz tega bi razkrojil morrisit vso vodo v kisik in vodik, dokler bi ne ostal le absoluten alkohol.«

»No, potem je pa to zelo enostavno!«

»Zakaj?«

»Že dosti smo se jezili nad Oxtail-juho ...«

»Popolnoma prav! Na to sem tudi jaz takoj mislila. Še dolgo nismo izgubljeni; iz te vodene reči, bomo dobili gotovo štirideset litrov vode, potem pride na vrsto grahova juha in potem vkuhane brusnice, ki imajo že slab duh, in sploh niso po mojem okusu.«

Nočemo izvedeti ali bi bili prišli na to misel tudi Adam in delavca, da bi uporabljali kot gonilno silo vsebino konzervnih doz, ki so jih pobrali v bahhahu v Arbaku. Corned' beef ne pride toliko v poštev, iz njega bi iztisnili kvečjemu nekaj kapljic tekočine, boljši je grah, stročji fižol in podobne prezervirane stvari.

Na vsak način sprejmejo idejo z velikim navdušenjem. Krmili aparat z pokalnim plinom z juho iz volčvskega repa! Neke vrste maščevanje je to. Te juhe imajo velik zaboj z dvajset štiri litrskimi dozami. A so se opekli. Vodena brozga in notri kott, to naj bo Oxtail juha! Le prilike še ni bilo, da bi vse pometali skozi okno.

Takoj prično z delom. Ne morda, da uporabijo najprej onih pet litrov vode, da bi tla zvišali s peskom. To store najzadnje, ne pa najprvo. Leonor je govorila poprej le teoretično.

Odpro doze, stisnejo juho skozi sito, jo filtrirajo, potem jo denejo v posodo, odkoder odteka v aparat in kmalu se Maksimus začne gibati, in zopet razvija svojo navadno hitrost, gonilna sila pa je volčvska juha.

(Dalje prih.)

TRGOVSKA BANKA D.D., LJUBLJANA

Podružnice: Maribor,
Kamnik, Novo mesto,
Ptuj, Rakek, Konjice,
Slovenjgradec

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve nad Din 19,000.000.—

Ekspozitura: Prevalje

Brzjavke: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

Izvršuje vse bančne posle najtočnejše in najkulantnejše.

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana, nudi
najfinejši in najokusnejši namizni kis iz
vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higiensko najmodernejše
urejena kisarna v Jugoslaviji.

Kisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

je vendar
najbolji!

Veliko izbiri ostankov

moškega sukna, kakor tudi damskega volnenega in perilnega
blaga za obleke, bluze itd. nudi po skrajno nizkih cenah
»Oblačilnica«, Ljubljana, Miklošičeva c.

MODNI SALON

MINKA HORVAT, Ljubljana

STARI TRG ŠTEV. 21

ima vedno v zalogi najnovejše damske in dekliske
slamnike in klobuke. — Žalni klobuki vedno v zalogi
Popravila se sprejemajo.

MALI OGLASI

Črna oglasa do 20 besed Din 5.—, vsaka naslednja beseda
30 din.

Gospod

v starosti 30 let se želi seznaniti z
gospodično iz boljše rodbine. Zeni-
tev ni izključena. Le resne ponudbe
prosi na upravo lista pod »Značaj«.

Stanovanje

obstoječe la kuhinje in ene sobe
sobe proti nagradi zakonski par. —
Ponudbe na upravo lista pod: »Sta-
novanje«.

Mladič

zdrav in pošten, vaje kmetije, ži
vine ter vseh ostalih poljskih del
išče primerno trajno službo. —
Ponudbe z navedbo plače je poslati
na upravo lista pod: »Vestene«.

Prodaja se

cone 360 hl jabolčnika lanskega pri-
dela. — Ponudbe na upravo lista
pod »Jabolčnik«.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

r. z. z o. z. v Ljubljani
MESTNI TRG ŠT. 6

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter
jih obrestuje najugodnejše.

VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poročstva
in proti ustavitvi.

Vrtnarske zadeve

posreduje

društvo »Vrtnarska šola« v Kranju.

Ljubljana, Aleksandrova cesta

Obleke po meri • promenade • sportne • salonske • družabne • površniki
zimске suknje

Angleško in češko blago v zalogi

Moderni kroji

Cvetličarna „NIZZA“ (Fani Hvala)

Ljubljana, Prašernova ulica 30

se priporoča cenj. občinstvu za nakup svežih
cvetlic, šopkov, vencev, kakor
tudi umetnih vencev in šopkov,
vse po konkurenčnih cenah. — Postrežba točna!
Izbira lepa in velika!

KOKS - - ČEBIN

Wolfova ul. ca 1/11. - Telefon 56.

Gospod

išče preprosto sobico za takoj. Po-
nudbe na upravo lista pod: »Soba«.

Absolventinja

trgovske šole želi vstopiti kot prak-
tikantinja h kakemu večjemu ljub-
ljanskemu podjetju. Ponudbe prosi
na upravo lista pod: »Marljiva«.

Oglašajte v „Narodnem Dnevniku“!